

Cosmovisió i reformisme

Text > XAVIER BESALÚ

És una autèntica anomalia que un intel·lectual de la talla de Cassià Costal i Marinello (Mollet de Peralada, 1876 - Barcelona, 1937) sigui per a una majoria de catalans un perfecte desconegut. «Pedagog modern i ciutadà compromès», com va titular un article publicat en aquesta mateixa revista l'historiador Joan Puigbert, efectivament Cassià Costal va fer de professor de pedagogia al llarg de vint-i-cinc anys, primer a Girona i després a Barcelona. Va dictar nombroses conferències i va escriure centenars d'articles, tot i que no va publicar cap llibre. Com a ciutadà va ser un home proper a la Unió Socialista i posteriorment a Esquerra Republicana, un socialdemòcrata en termes d'avui, una persona profundament humanista, convençuda que la millor via per transformar la societat era l'educació, lluny de qualsevol vel·leïtat revolucionària i de tot conservadorisme estantís; un reformista, en definitiva.

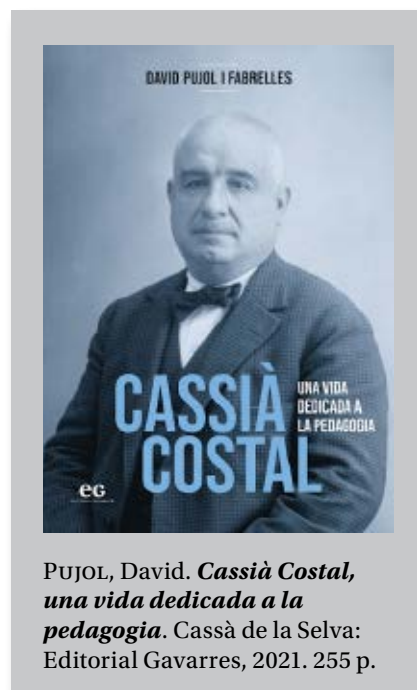
Per això és tan benvingut el llibre del mestre i pedagog David Pujol, un activista incansable, un escriptor rigorós i polifacètic. Un llibre que s'estructura en tres parts ben diferenciades.

La primera és una introducció que és un vertader assaig, a càrrec del professor Conrad Vilanou, que proporciona les principals coordenades del pensament de Costal i el context intel·lectual,

pedagògic i polític en què cal inserir-lo. En destaca la vinculació, personal i ideològica, a la Institució Libre de Ensenyanza, d'una transcendència mai prou ben valorada en la renovació pedagògica que es va experimentar a Catalunya el primer terç del segle xx. No és pas estrany, ja que Costal es va formar a Madrid i allí es va impregnar del pacifisme, de la cosmovisió, de la passió per la ciència i el progressisme que es vivia en aquella institució.

La segona part és la biografia pròpiament dita de Costal, un relat que no ha estat gens fàcil de bastir perquè les dades documentals disponibles són escasses. Tot i ser fill del mestre de Mollet, en acabar els estudis primaris es va posar a treballar d'impressor i no reprendria els estudis fins als vint-i-nou anys! Aquesta seria una primera dada sorprenent de la seva biografia. Però és que amb divuit anys va marxar d'Espanya per no haver de fer el servei militar obligatori, cosa que en aquell moment volia dir anar a fer la guerra a Cuba. Es va instal·lar a Zuric, on va romandre deu anys. I, curiosament, el 1905 va tornar a Espanya i se'n va anar a Madrid a estudiar magisteri i pedagogia, sense que el molestés ni el penalitzés la burocràcia militar...

Arribat a Girona amb trenta-sis anys, ben aviat va assumir la direcció de l'Escola Normal de Girona, fins que el

PUJOL, David. *Cassià Costal, una vida dedicada a la pedagogia*. Cassà de la Selva: Editorial Gavarres, 2021. 255 p.

1931 va ser nomenat director de l'Escola Normal de la Generalitat. Es va casar amb Carme Soler, de Sant Feliu de Guíxols, i això explica la seva especial vinculació a aquesta vila, on va ser enterrat amb seixanta anys, després d'una malaltia greu.

La part més extensa del llibre és una antologia de trenta-set articles de Cassià Costal. David Pujol ha optat per fer-ne una selecció molt variada, tant pels temes com per l'extensió i la intencionalitat. Alguns títols a tall d'exemple: «Belleses històriques, artístiques i naturals de Girona»; «Educación Obrera» o «La República a Girona».

Devoció per les arrels

Text > LAURA REIXACH

Tenim a les mans el quart volum de la col·lecció «Sa Caravera», editada per l'Ajuntament de Lloret de Mar, que, en aquesta ocasió, és una detallada biografia d'Agustí M. Vilà i Galí, un excel·lent historiador local i un dels millors especialistes de la marina lloretenca. Joan Domènech i Moner, l'autor d'aquesta acurada obra, no es deixa res al pap: cap anècdota, ni cap fet rellevant, per petit que sigui, i configura així un retrat exhaustiu i minucios d'aquest humanista engi-

nyer, treballador perseverant i artífex d'una bibliografia abundant.

Domènech repassa tota la trajectòria vital d'Agustí M. Vilà i Galí, tant en l'àmbit professional com personal, i, al mateix temps, la contextualitza en el marc històric de la seva vila natal. Gràcies a aquest recurs, a mesura que ens desvetlla anècdotes de la vida d'aquest incansable navegant de terra ferma, l'autor aprofita per descobrir-nos la notable riquesa patrimonial i cultural d'aquest poble que també és el seu. Capítol rere capítol, i són

dinou més l'epíleg, el llibre està farcit d'un coneixement extens de la realitat local i d'un afecte profund per un Lloret que, sovint, en les últimes dècades, ha patit el menyspreu de la seva vàlua des que es va convertir en un dels pols d'atracció turística de la Costa Brava.

Amb els incidents i les diverses vicissituds que va esgranant l'autor, descobrim en Vilà una persona devota de salvar el patrimoni històric, arqueològic i monumental, alhora que compromesa amb les associacions locals, com demostra la seva dedicació a la confr-